

Hjælpepakkerne reddede 81.000 jobs!*

Temanummer: Coronakrisen i samfundsperspektiv

Et spørgeskema udsendt til danske virksomheder under nedlukningen under den første bølge af coronavirus viser at hjælpepakkerne gik til de mest udsatte virksomheder og var med til at redde 81.000 jobs.

Med COVID-19 oplevede økonomier et negativt chok, som en stor del af verden ikke havde oplevet siden den spanske syge for hundrede år siden. Regeringer indførte social distancering og hjemsendelser, der indebar at arbejde hjemmefra eller slet ikke at arbejde, hvilket betød en kraftig økonomisk opbremsning.

Danmark var et af de lande, der var hurtigst ude med økonomisk hjælp til kriseramte virksomheder. Mange lande fulgte efter, så vi på verdensplan blev vidne til en omfangsrig økonomisk krisehjælp.

Adskillige milliarder blev øremærket til kriseramte virksomheder i Danmark. Og på verdensplan udgør hjælpepakkerne milliarder af dollars. Et naturligt og essentielt spørgsmål at stille er derfor, om de har virket efter hensigten? Det vil hjælpe Danmark og andre lande i krisehåndtering og dermed beslutning om økonomisk politik for den nuværende krise og fremtidige kriser. Det åbner for tre relaterede spørgsmål.

For det første: blev hjælpepakkerne benyttet som tilsigtet? For det andet: ændrede de virksomhedernes håndtering af krisen? Og endelig: hvad indikerer de første spæde resultater vedrørende, hvad den samfundsmæssige gevinst har været af hjælpepakkerne?

Hjørnesteenene af hjælpepakkerne var at undgå konkurser og fyringer. Ved at holde på de ansatte vil virksomhederne være i stand til hurtigt at omstille sig, når efterspørgslen vender tilbage til sit normale leje. Virksomhederne undgår også omkostninger relateret til ny-ansættelser og optræning efter krisen. Samtidigt hindres en voldsom stigning i ledighed, som det kan være svært at nedbringe igen, hvorved kortidsledighed kan blive til langtidsledighed. Ber-

* Artiklen er baseret på vores arbejdspapir "Preserving job matches during the COVID-19 pandemic: firm-level evidence on the role of government aid" af Morten Bennedsen, Birthe Larsen, Ian Schmutte og Daniela Scur. Vi takker for støtte fra Industriens Fond (COVID-19-opslag) og Danmarks Grundforskningsfond (Niels Bohr Professorat).

MORTEN BENNEDSEN

Økonomisk Institut,
Københavns Universitet

CHRISTIAN PÆRREGAARD HOLM

Økonomisk Institut,
Københavns Universitet

BIRTHE LARSEN

Økonomisk Institut,
Copenhagen Business School

IAN SCHMUTTE

Økonomisk Institut,
Terry College of Business

DANIELA SCUR

Dyson School of
Applied Economics and
Management,
Cornell Universitet

rero et al. (2020) estimerer for USA, at 42% af de afskedigede medarbejdere vil blive langtidsledige. Dertil viser Montenovo et al. (2020), at fyringer vil ramme særlige grupper hårdest. Dette vil være minoriteter, kvinder, folk mellem 20-24 år og folk med kort- og mellemlange uddannelser.

Ender støtten, hvor den skal? Nye amerikanske undersøgelser har sået tvivl om, om hjælpen når ud til de hårdest ramte virksomheder. Cororaton & Rosen (2020) undersøgte det amerikanske Paycheck Protection-program (PPP) og finder, at af de 50% procent offentlige virksomheder, som var berettigede til støtten, så endte kun 13% med at låne fra den amerikanske stat. Dertil finder Chetty et al. (2020), at PPP kun hjalp marginalt med at reducere fyringer, da de virksomheder, der kunne benytte sig af programmet, alligevel ikke havde intentioner om afskedigelser.

Hvordan påvirkede pandemien virksomhederne?

I denne artikel adresserer vi problemstillingen med en spørgeskemaundersøgelse, vi har sendt ud til 44.374 danske virksomheder vedrørende hjælpepakkerne og regeringens håndtering af COVID-19 (Bennedsen et al., 2020). Spørgeskemaet blev besvaret af et repræsentativt udsnit på 10.632 danske virksomheder i april og maj 2020. Vores respondenter dækker over små, mellemstore og store virksomheder på tværs af brancher. Vi beregner, at vores respondenter udgør 25-40% af beskæftigelsen uden for den offentlige sektor i Danmark.

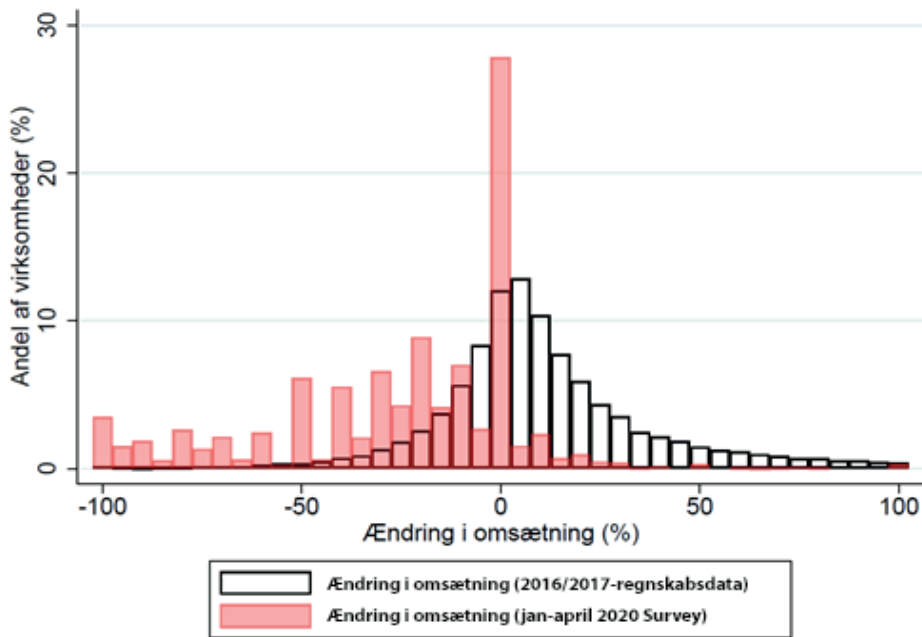
Spørgeskemaet indeholdt COVID-19-relaterede spørgsmål omkring virksomhedens drift med fokus på hjemsendelser og hjælpepakkerne, samt deres syn på krisen og dens efterfølgende genopbygningsperiode. Dertil supplerede vi med registerbaserede nøglevariable såsom antallet af ansatte, omkostninger og likviditet.

Ved at forstå, hvordan danske virksomheder agerer under COVID-19 får vi en indikation af tilsvarende påvirkning på virksomheder og økonomier i Europa og Nordamerika. Danske hjælpepakker er sammenlignelige med hjælpepakker i andre europæiske lande. Det betyder, at vores resultater er brugbare også uden for Danmark.

Omkostningen ved pandemien

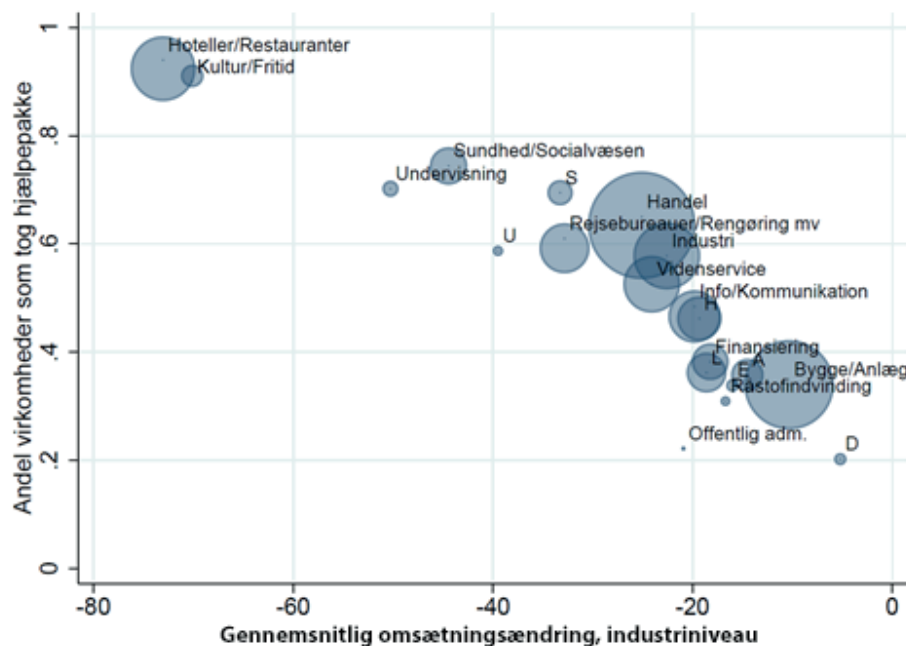
Danske virksomheder fik et stort dyk i omsætningen i april 2020. Næsten 65% af virksomhederne oplevede fald i deres omsætning, hvor medianvirksomheden oplevede en reduktion på 20% (figur 1). I næsten alle brancher har mere end halvdelen oplevet nedgang i omsætningen. Et af kriterierne for at være berettiget til hjælpepakken til faste omkostninger var, at virksomhedens omsætning skulle falde med 35%. Dette gjorde sig gældende for 31% af virksomhederne. Sammenlignet med et normalt regnskabsår (vi ser på 2016/2017) oplever kun 4% af virksomhederne et fald på mere end 35%, og kun 27% oplever en reduceret omsætning.

Figur 1: Ændringen i omsætningen i 2020 og 2016

Note: Grafen viser, hvordan omsætningen fordeler sig for hhv. de adspurgte virksomheder og virksomheder i Danmark i 2016/2017. Begge grupper indeholder kun virksomheder med mere end tre ansatte.

Figur 2: Andelen af virksomheder, som tog imod støtte og deres ændring i omsætning

Note: Figuren viser gennemsnitlig omsætningsændring i en branche samt andelen af virksomheder i branchen som benyttede sig af mindst én hjælpepakke. Cirklerne størrelse indikerer antallet af virksomheder i branchen. Brancherne er blevet inddelt efter Danmarks Statistiks 19-gruppering, hvor følgende forkortelser er blevet lavet. A: Landbrug, skovbrug og fiskeri, D: Energiforsyning, E: Vandforsyning og renovation, H: Transport, L: Ejendomshandel og udlejning, S: Andre serviceydelser mv. og U: uoplyst aktivitet.

Som i resten af verden var der i Danmark nogle brancher, som var hårdere ramt end andre (figur 2). Vi fandt, at det gennemsnitlige fald i omsætningen var 73% for virksomheder i hotel- og restaurationsbranchen, 69% i kultur- og fritidsbranchen og 50% i undervisningsbranchen. Handels- og industribranchen var også hårdt ramt, 70% af virksomhederne i de respektive brancher rapporterede en omsætningsreduktion.

Hjælpen kom til de hårdest ramte

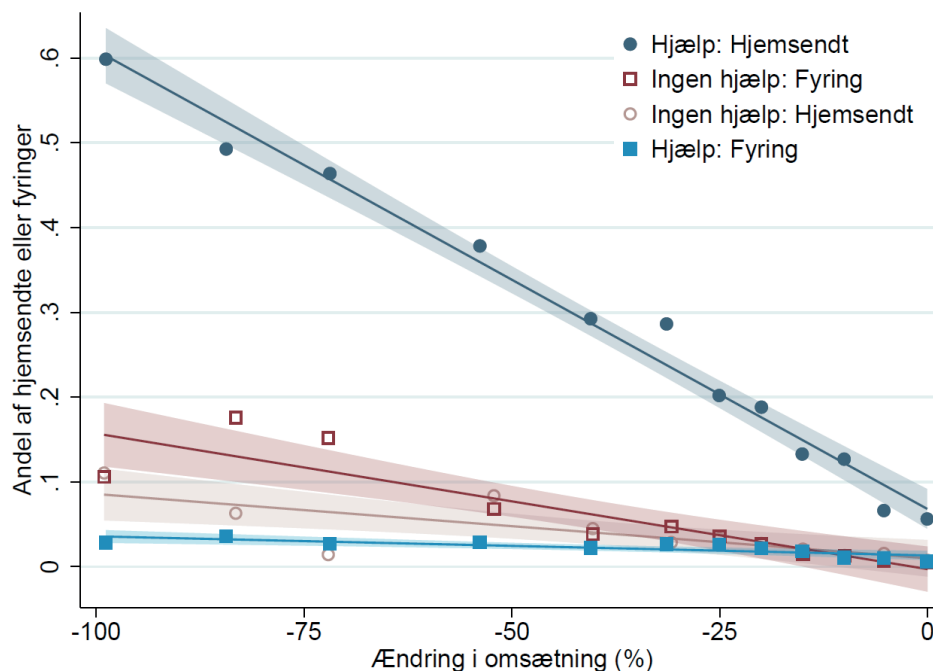
Det er betryggende at observere, at de brancher, som var hårdest ramt med hensyn til nedgang i omsætningen, også var dem, som benyttede sig af hjælpepakkerne. Der er næsten en lineær sammenhæng mellem omsætningsfald og andelen af virksomheder, som benyttede sig af hjælpepakkerne (figur 2). Vi ser, at omsætningen faldt gennemsnitligt med 73% for virksomheder i hotel, og restaurationsbranchen, og 92% af virksomhederne i branchen benyttede sig af en af hjælpepakkerne. Ligeledes faldt omsætningen gennemsnitligt kun med 10% for bygge- og anlægsbranchen, hvor kun 34% af virksomhederne benyttede sig af en af hjælpepakkerne.

De danske hjælpepakker minder om de andre vestlige landes hjælpepakker. Hjælpepakkernes fokus har været at beholde de ansatte, hjælpe med at dække faste omkostninger og udskyde skat- og momsbetalinger. Alle disse forskellige hjælpepakker er estimeret til at have et omfang på 200-300 milliarder DKK. I vores analyse har vores primære fokus været på hjælpepakkerne, der relaterer sig til arbejdsmarkedet, men vi forsøger også at se lidt på de andre hjælpepakker. De mest benyttede hjælpepakker er lønkomensation og udskydelse af moms og skat, mens færre virksomheder har benyttet sig af hjælpepakken for faste udgifter.

Hjælpepakkernes fodaftryk

Hjælpepakkerne havde stor påvirkning på, hvordan virksomheder aggerede ift. fyringer og hjemsendelser (figur 3). Modtagere af hjælpepakker hjemsendte flere og afskedigede færre arbejdere, end hvad de ville have gjort, hvis de ikke havde fået hjælpepakker. Vi ser nemlig, at virksomhederne i højere grad ville have fyret folk ved fravær af hjælpepakker. Den gennemsnitlige virksomhed, som benyttede sig af en hjælpepakke, hjemsendte 30% og fyrede kun 2%. Uden hjælpepakkerne ville den gennemsnitlige virksomhed have hjemsendt 17% og afskediget 25%. Dog ændrer billedet sig lidt, når vi ser på, hvilke hjælpepakker der er blevet benyttet.

Figur 3: Andel af hjemsendelser og fyringer i forhold til ændringen af omsætning

Note: Figuren viser et grupperet spredningsdiagram af ændringen i omsætningen og andelen af hjemsendte eller fyrede. De firkantede datapunkter indikerer relationen mellem omsætningsændring og fyringer, hvor cirkeldatapunkterne indikerer relationen mellem omsætningsændring og hjemsendte. Fyldte datapunkter er de virksomheder, som benyttede sig af mindst én hjælpepakke.

Der er en stærk sammenhæng mellem virksomheder, som benyttede sig af lønkompensationsordningen, og antallet af hjemsendelser. For virksomheder, der benytter sig af hjælpepakken for faste omkostninger, er resultatet lidt blandet. De virksomheder har oftest færre fyringer, men også færre hjemsendelser betinget på, at de har benyttet sig af lønkompensation. For virksomheder, som har benyttet sig af forlængede frist af skat- og momsbetalinger, finder vi ikke samme sammenhæng. Det skal dog holdes for øje, at det kan være svært at identificere effekten. Vi ser, at de virksomheder, som benytter sig af udskydelse af skat og moms, ikke kun er virksomheder i de hårdest ramte brancher eller dem, som oplever stort fald i deres omsætning. Tværtimod er den hjælpepakke bredt anvendt. Samtidigt fremgår det heller ikke tydeligt af vores data, at udskydelserne påvirker afskedigelser og hjemsendelser. Den tilsigtede og vigtige effekt af disse hjælpepakker kan være et lavere antal af konkurser. Desværre var spørgeskemaet for tidligt ude i ft. at se, om disse likviditetshjælpende hjælpepakker påvirkede virksomhedernes overlevelse.

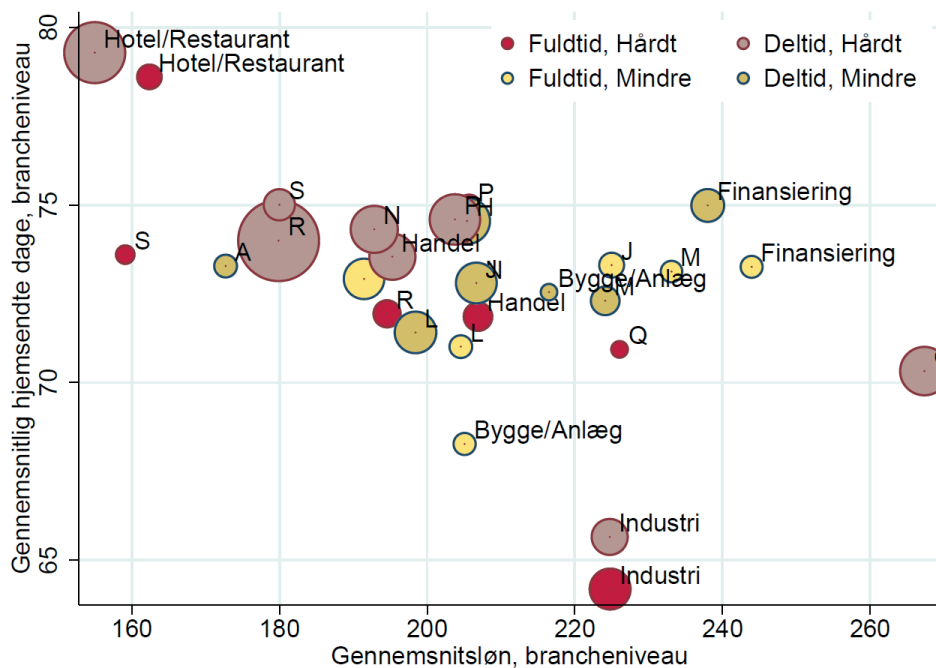
Karakterisering af de hjemsendte

I Danmark blev der registreret 242.126 mennesker på lønkompensationsordningen. Ved brug af lønkompensationsdata fra Erhvervsstyrelsen og vores spørgeskema kan vi se på karakteristikkene blandt ansatte og virksomhederne. Blandt alle på lønkompensationsordningen var medianantallet af hjemsendte dage 77 (ud af et maksimum af 90 dage). Deltidsansatte udgjorde

42% af de samlede hjemsendte og har gennemsnitligt flere hjemmedage, 73 dage, sammenlignet med fuldtidsansatte, som var hjemsendt gennemsnitligt i 65 dage.

På virksomhedsniveau kan vi se, at de fleste valgte at hjemsende deres ansatte lige længe. Figur 4 viser forholdet mellem gennemsnitlige dage hjemsendt og gennemsnitslønnen opdelt på hårdt/mindre hårdt ramte brancher. Cirklerne størrelser indikerer antallet af hjemsendte ansatte i branchen. Virksomheder i hårdere ramte brancher har oftest lavere lønninger og mindre andel fuldtidsansatte og har højere gennemsnitlige antal dage hjemsendt (specielt blandt deres deltidsansatte). Bemærk at hotel- og restaurationsbranchen har en lav løn for både deres deltids- og fuldtidsansatte ift. de andre brancher. Dertil er både deltids- og fuldtidsansatte gennemsnitligt hjemsendt i næsten 80 dage. Vi kan se, at de gule cirkler oftest er mindre, hvilket indikerer, at virksomheder i mindre hårdt ramte brancher hjemsendte færre, men med samme gennemsnitlige antal hjemsendelsesdage.

Figur 4: Karakterisering af hjemsendte medarbejdere

Note: De forskellige brancher er opdelt efter, om de blev påvirket hårdt eller mindre hårdt. Dertil er hver branche inddelt på fuldtidsbeskæftigede og deltidsbeskæftigede inden for branchen. Figuren viser gennemsnitslønnen af de hjemsendte i en branche samt det gennemsnitlige antal hjemsendelsesdage i branchen. Cirklerne størrelse indikerer antallet af hjemsendte i branchen, og farverne indikerer, om branchen var hårdt eller mindre hårdt ramt. Brancherne er blevet inddelt efter Danmarks Statistiks 19-gruppering, hvor følgende forkortelser er blevet lavet. A: Landbrug, skovbrug og fiskeri, H: Transport, J: Information og kommunikation, L: Ejendomshandel og udlejning, M: Vidensservice, N: Rejsebureauer, rengøring mv., P: Undervisning, Q: Sundhed og socialvæsen, R: Kultur og fritid, S: Andre serviceydelser mv. og U: uoplyst aktivitet.

Hvad nu?

På baggrund af vores analyse kan vi konkludere, at regeringens hjælpepakker har haft den ønskede effekt på den danske økonomi ved at holde hånden under de danske virksomheder og skabe et incitament til at bibeholde ansatte. Hjælpepakker har derved styrket den danske beskæftigelse ved at nedbringe antallet af afskedigede medarbejdere. Ud fra vores spørgeskema beregner vi, at hjælpepakkerne har bidraget til cirka 81.000 færre afskedigelser.

Vi har en forventning om, at vores analyse kan give politikkerne indsigt i den påvirkning, deres økonomiske tiltag har haft på økonomien under en virus-skabt økonomisk krise. De langsigtede konsekvenser af krisen kræver en solid håndtering af økonomien, specielt fordi sundhedskrisen stadig er i udvikling.

References

- Barrero, J.M., N. Bloom and S.J. Davis (2020), "Covid-19 is also a reallocation shock", NBER Working Paper 27137.
- Bennedsen, M., B. Larsen, I. Schmutte and D. Scur (2020), "Preserving job matches during the COVID-19 pandemic: Firm-level evidence on the role of government aid", *Covid Economics: Vetted and Real-Time Papers* 27, 9 May.
- Chetty, R., J. Friedman, N. Hendren and M. Stepner (2020), "How did covid-19 and stabilization policies affect spending and employment? A new real-time economic tracker-based on private sector data", Opportunity Insights Working paper.
- Cororaton, A. and S. Rosen (2020), "Public firm borrowers of the US paycheck protection program", *Covid Economics: Vetted and Real-Time Papers* 15, 7 May.
- Dingel, J.I and B. Neiman (2020), "How many jobs can be done at home?" *Covid Economics: Vetted and Real-Time Papers* 1, 3 April.
- Montenovo, L., X. Jiang, F.L. Rojas, I.M. Schmutte, K.I. Simon, B.A. Weinberg and C. Wing (2020), "Determinants of disparities in covid-19 job losses", NBER Working Paper 27132.